

Євгенія Булгакова,*методист відділу суспільно-гуманітарних дисциплін ЧОППО
імені К.Д. Ушинського*

ОБЛАСНА ТВОРЧА ГРУПА ВЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГА

У 2017/2018 навчальному році в шкільній освітній системі України розпочалися кардинальні зміни. Міністерство освіти і науки України проголосило старт ключової освітньої реформи «Нова українська школа», метою якої є створення простору, де приємно навчатися, панує атмосфера педагогіки партнерства, дитина вчиться брати відповідальність за своє учіння, здобувати знання та застосовувати їх у повсякденному житті.

Освітянська спільнота України активно долучилася до розбудови Нової української школи, не були осторонь й педагоги Чернігівської області. Чотири заклади загальної середньої освіти (Ріпкинський опорний заклад загальної середньої освіти I – III ступенів Ріпкинської селищної ради, Ніжинська загальноосвітня школа I – III ступенів № 10 Ніжинської міської ради, Прилуцький заклад загальної середньої освіти I – III ступенів № 7 (ліцей № 7) Прилуцької міської ради, Чернігівська загальноосвітня школа I ступеня № 25 Чернігівської міської ради) стали учасниками всеукраїнського експерименту за темою «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення початкової освіти в умовах реалізації нового Державного стандарту початкової загальної середньої освіти». На базі Савинківської загальноосвітньої школи I – III ступенів Корюківської міської ради розпочалося пілотування навчально-методичного забезпечення з німецької мови.

Із метою ознайомлення з професійним почерком педагогів, методисти відділу суспільно-гуманітарних дисциплін, викладачі кафедри філологічних дисциплін та методики їх викладання обласного інституту протягом жовтня – грудня 2017 року відвідали уроки англійської мови (Бібік Наталії, Лопати Лариси, Сердюк Ліани, Стукало Ірини, Холод Оксани, Шадури Ірини) та німецької мови (Литвиненко Алли). На базі Чернігівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені К.Д. Ушинського розпочала роботу обласна творча група вчителів іноземної мови. 22 лютого 2018 року відбулося перше засідання творчої групи вчителів англійської мови. Учасники обмінялися досвідом роботи щодо специфіки проведення уроку іноземної мови в першому класі за навчально-методичним комплексом «Smart Junior», обговорили концептуальні положення педагогіки партнерства та шляхи залучення учнів до спільної діяльності.

24 березня 2018 року на базі Чернігівської загальноосвітньої школи I ступеня № 25 Чернігівської міської ради (директор Кириленко Наталія) учасниками групи було розглянуто питання планування уроків із врахуванням очікуваних результатів учіння, специфіки опанування англійської мови дітьми шестирічного віку через гру. Технології професійного партнерства репрезентували Стукало Ірина та Лопата Лариса, яка провела демонстраційний урок із учнями першого класу.

Підсумком роботи цього періоду стали практичні рекомендації, підготовлені Бібік Наталією, Лопатою Ларисою, Сердюк Ліаною, Холод Оксаною, Шадурою Іриною. 17 травня 2018 року науково-методичною радою ЧОППО імені К.Д. Ушинського були затверджені методичні рекомендації «Компетентісно зорієнтоване навчання англійської мови в початковій школі шляхом використання ігрових технологій».

16 квітня 2019 року на базі Прилуцької загальноосвітньої школи I – III ступенів № 7 Прилуцької міської ради (директор Зуб Володимир) відбулося спільне засідання школи

перспективного педагогічного досвіду вчителів англійської мови закладів загальної середньої освіти міста з проблеми «Закладання психолінгвістичних основ іншомовної комунікативної компетенції на уроках англійської мови в початкових класах у рамках реалізації концепції Нової української школи» та обласної творчої групи вчителів англійської мови. Сердюк Ліана провела демонстраційний урок у 2-му класі за темою «Тварини». Педагог продемонструвала технології роботи з учнями початкової школи в умовах реалізації нового Державного стандарту початкової освіти. До обговорення специфіки проведення уроку долучилися вчителі англійської мови міста Прилук. Учасники творчої групи (Голік Світлана, Лопата Лариса, Стукало Ірина) провели майстер-клас із теми «Використання методів TPR як засобу навчання англійської мови». Підсумок роботи спільного засідання пройшов у форматі тематичної дискусії з проблеми «Професійний розвиток учителя в умовах запровадження нового Державного стандарту початкової освіти» (модератори Бондаренко Олена, заступник директора з навчально-виховної роботи Прилуцької загальноосвітньої школи I – III ступенів № 7 Прилуцької міської ради, Бойко Марина, старший викладач кафедри філологічних дисциплін та методики їх викладання, Булгакова Євгенія, методист відділу суспільно-гуманітарних дисциплін Чернігівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені К.Д. Ушинського).

06 квітня 2021 року на базі обласного інституту в режимі відеоконференції було проведено підсумкове засідання обласної творчої групи вчителів іноземної мови. Учасники обговорили питання щодо специфіки іншомовного навчання в початковій школі, обмінялися професійним досвідом організації освітнього процесу в четвертому класі. Зокрема, застосування ігрових та діяльнісних технологій навчання на уроках іноземної мови (модератор Марина Бойко), формувальне оцінювання та педагогічне спостереження (модератори Булгакова Євгенія, Одінцева Лілія, старші викладачі кафедри філологічних дисциплін та методики їх викладання). Учителі англійської та німецької мов поділилися досвідом використання навчальних матеріалів, розроблених міжнародними освітніми партнерами. Особлива увага була приділена педагогічному спостереженню як інструменту формуального оцінювання навчальних досягнень учнів. На підставі рекомендацій профільного міністерства щодо оцінювання навчального поступу здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти I ступеня, учасники обласної групи презентували практичний інструментарій для роботи вчителя.

Матеріали з досвіду роботи учасників творчої групи

Грищенко Людмила (Чернігівська загальноосвітня школа I ступеня № 25 Чернігівської міської ради)

Оцінювальний аркуш для групи (4 клас)

№ з/п	Прізвище, ім'я	Лексичні одиниці	Усне продукування	Сприймання на слух	Зорове сприймання	Проектна діяльність	Виконання діагностичних робіт
		називає слова по темі	продукує речення за поданим зразком	розуміє повільне та чітке мовлення	читання, розуміння, орієнтація в прочитаному, пошук необхідної інформації		
1.							

Лопата Лариса (Ріпкинський опорний заклад загальної середньої освіти I – III ступенів Ріпкинської селищної ради)

Спостереження за активністю учнів на уроці

Учитель фіксує активність (роботу) учнів на уроці заповнюючи відповідний квадрат (вибір позначок на розсуд учителя). Це дасть змогу спостерігати навчальний поступ дитини спочатку протягом тижня, а в подальшому, місяця та року.

Дата	Дата	Дата	Дата	Дата

Спостереження за рівнем засвоєння навчального матеріалу

Unit 1 (2, 3, 4, 5)				
Лексичні одиниці		Усна інтеракція		Зорове сприймання
вказує на відповідний малюнок/ предмет	називає відповідний малюнок/ предмет	ставить питання	надає відповіді	
a toy (малюнок/ предмет)	a toy	What's this?	It's a...	літера «А» у відкритому/ закритому складі

Литвиненко Алла (Савинківська загальноосвітня школа I – III ступенів Корюківської міської ради), **Лопата Лариса**

Картка оцінювання навчальних досягнень

Умовні позначки: ++ (має значні успіхи) + (демонструє помітний прогрес) V (досягає результату з допомогою вчителя) ! (потребує значної уваги)				
Усна взаємодія	Дата	Дата	Дата	Дата
Відповідає на питання «так»/«ні»				
Відповідає на спеціальні питання				
Виконує вказівки				
Демонструє виконання пісень/римівок				
Взаємодіє з іншими				
Писемні навички				
Відтворює своє ім'я				
Перепишує слова з дошки				
Заповнює пропуски словами				
Складає речення за аналогією				
Пише повідомлення за зразком				

Сердюк Ліана, Холод Оксана (Прилуцький заклад загальної середньої освіти I – III ступенів № 7 (ліцей № 7))

Бланк оцінювання результатів учнів

Характеристика результатів навчання		Рівні оцінювання за результатами діагностичних робіт				
		ДР 1	ДР 1	ДР 1	ДР 1	I семестр
1.	Сприймає іноземну мову на слух					
2.	Читає іноземною мовою					
3.	Висловлюється іноземною мовою					
4.	Взаємодіє письмово іноземною мовою					

Бланк спостереження за поступом здобувачів освіти

№ з/п	Прізвище, ім'я	ДР 1						ДР 2	ДР 3	ДР 4	I семестр
		сприймання на слух	зорове сприймання	усна взаємодія	усне продукування	писемна взаємодія	писемне продукування				
1.											

Шадура Ірина (Ніжинська загальноосвітня школа I – III ступенів № 10 Ніжинської міської ради)

Технологічна карта педагогічного спостереження (1 клас)

1. Розпізнає знайомі слова в супроводі малюнків
2. Розуміє особисту інформацію, а також запитання
3. Продукує короткі фрази про себе

Тема «Я, моя родина і друзі»

Список учнів	Дата			Дата		
	1	2	3	1	2	3
Примітка						

Технологічна карта педагогічного спостереження (2 клас)

1. Розуміє короткі прості запитання та твердження, які вимовляються повільно і чітко за потреби повторюються та супроводжуються опорами або жестами задля покращення розуміння

2. Розуміє найпростіший інформаційний матеріал, що містить знайомі слова в супроводі малюнків, де є фотографії справ або ілюстративні оповідання, де використовується знайома лексика

3. Ставить та відповідає на запитання про себе та щоденні справи, вживаючи короткі формульні вирази та покладаючись на жести для підкріплення інформації

4. Описує себе, вживаючи прості слова та формульні вирази за можливості попередньої підготовки

5. Встановлює базовий соціальний контакт онлайн, вживаючи найпростіші ввічливі форми вітання та прощання

Список учнів	Дата			Дата		
	1/2	3/4	5	1/2	3/4	5
Примітка						

Технологічна карта педагогічного спостереження (3 – 4 класи)

1. ІНО 1 – Сприймає іноземну мову на слух

2. ІНО 2 – Читає іноземною мовою

3. ІНО 3.1 – Висловлюється іноземною мовою

4. ІНО 3.2 – Взаємодіє письмово іноземною мовою

Список учнів	Дата		Дата	
	1/2	3/4	1/2	3/4
Примітка				

Уважаємо за доцільне запропонувати вчителям англійської мови скористатися й технологічними картами, розробленими Карп'юк Оксаною, автором навчально-методичних комплексів для закладів загальної середньої освіти І ступеня.

Використані джерела

1. Карп'юк О.Д. Нова українська школа: методика навчання англійської мови у 1 – 2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу. Тернопіль: «Видавництво Астон», 2020. 160 с.: іл.

Observation Form and Charts

1/ Observation form for Unit _____

<i>Name</i>	<u>Asks</u> relevant questions	<u>Makes</u> relevant comments	<u>Follows</u> directions	<u>Works</u> autonomously	<u>Knows</u> the meaning of target vocabulary	<u>Recognises</u> target vocabulary	<u>Applies</u> target vocabulary correctly	<u>Spells</u> target vocabulary correctly

2/ Classroom Progress chart

Unit: _____ Topic: _____

Target vocabulary for the unit:

<i>Name</i>	Reading		Writing		Listening			Speaking		
	read + understand a short text	answer comprehension questions on the text	write sentences with the target vocabulary	write a short text about: _____	listen to and understand a short text	answer comprehension questions on the listening	understand instructions	pronounce the target vocabulary correctly	answer questions on the topic	interact with others on the topic

3/Class observation/behaviour chart

Draw a «✓» for positive behaviour or a «x» according to the behaviour observed in each category for each student

<i>Name</i>	Talkative	Co-operative with		Follows classroom rules	Concentrates	Participates in class	Appropriate social behaviour	Punctual	Brings classroom materials	Does homework
		T	SS							

4/Skills report

Name: _____

Class: _____

Level: _____

Term: _____

Responsibility		Organisation		Independent work		Collaboration		General strengths	
1. is always responsible		1. is always organised		1. usually works independently		1. always collaborates with others		1. does neat and thorough work	
2. is usually responsible		2. is usually organised		2. usually requires teacher's/a peer's help		2. usually collaborates with others		2. usually tries to do his/her best	
3. is rarely responsible		3. is rarely organised				3. is not yet able to collaborate with others		3. takes instructions well and instantly applies them	
								4. is motivated and hardworking	
								5. _____	

5/Main unit objectives for the skill

	Outstanding	Satisfactory	Needs improving
1. Listening: recognises and understands target vocabulary.			
2. Speaking: uses target vocabulary correctly.			
3. Reading: recognises and understands target vocabulary in short written texts.			
4. Writing: spells and writes sentences/short texts with target vocabulary correctly.			
5. _____			

Specific skill strengths demonstrated	Areas to work on
1.	1.
2.	2.

Юлія Поцелуйко,

методист відділу суспільно-гуманітарних дисциплін ЧОІППО
імені К.Д. Ушинського

ФОРМУВАННЯ ДІЯЛЬНІСНО-ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ НА УРОКАХ ПРАВознавства

(з досвіду роботи **Людмили Леонтієвої**, учителя історії та
правознавства Макошинського закладу загальної середньої освіти
Менської міської ради Менського району Чернігівської області)

Стратегічним завданням сучасної правової освіти є формування компетентної в правових відносинах особистості. У свою чергу, компетентнісний підхід до навчання школярів правознавства – це зосередження учасників навчального процесу на результатах навчання – формуванні правової предметної компетентності учнів. Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки з правознавства передбачають, що учні повинні аналізувати та розв'язувати юридичні ситуації.

Дану проблему досліджували вітчизняні науковці Олена Пометун, Тетяна Ремех, Олександр Наровлянський, Олена Пишко, Лідія Піроженко, Наталія Жидкова; вчителі Людмила Буцька, Валентина Євпат, Руслана Кривушенко, Андрій Никитюк, Ірина Пісковець практично підтвердили ефективність алгоритму розв'язання юридичних ситуацій на уроках правознавства.

Аналіз і розв'язання правових ситуацій на уроках правознавства уможлиблює відстеження учнями дії правових норм у конкретних правовідносинах, формує в них усталене уявлення про право як ефективний регулятор суспільних відносин, сприяє опануванню учнями навчальним матеріалом на якісно вищому рівні, закріпленню набутих правових знань, розвиває логіку, критичне мислення, самоаналіз, самооцінювання та взаємооцінювання, а також формує предметні правові вміння: репродуктивні (визначення предмета правового регулювання); перетворювальні (аналіз умови ситуації щодо фактів та конфлікту між сторонами; визначення